

ארגון יד לבנים
סניף ירושלים

עיריית
ירושלים

רב טוראי שריאל בירנבוים ז"ל

בן דבורה ואלישע

נולד באורליאן, צרפת

בתאריך י' בתמוז תש"י, 25/6/1950

התגורר בירושלים

התגייס ביולי 1968

שרת בחיל השריון

נפל בעת מילוי תפקידו בשרותו

י"א בתשרי תשל"ד, 7/10/1973

נקבר בהר הרצל

אזור: ה חלקה: 4 שורה: 5 קבר: 4

הותיר אחריו הורים, אח ושתי אחיות

בן 23 בנופלו

קורות חיים

שריאל, בן דבורה ואלישע, נולד ביום י' בתמוז תש"י (25.6.1950), באורליאן שבצרפת, שם פעלו הוריו במחנה מעבר לילדים עולים, בשליחות חינוכית מירושלים. כששבה משפחתו ארצה, למד בבית-הספר היסודי "דוגמא" בירושלים. הוא חגג את הבר-מצווה בקנדה, שם עשו הוריו שוב בשליחות. אחרי-כן סיים את לימודיו בישיבה התיכונית של תנועת "בני-עקיבא" - "נתיב מאיר", בירושלים. שריאל גדל וחונך ברוח המסורת היהודית והאמונה באלוהי ישראל. הוא התגלה כעילוי בתורה; תלמיד חכם, שהקדיש את עצמו ללימוד התורה וההלכה מתוך תחושת יעוד והכרה בצו לבו. הוא השאיר אחריו אוסף גדול של סיכומים

ארגון יד לבנים
סניף ירושלים

עיריית
ירושלים

וחידושי תורה ומחברות רבות, שבהן רעיונות שהעלה על הכתב ודברי הגות בתורה ובהלכה. אהבה עזה יקדה בו לבני נוער. את זמנו הפנוי בעת החופשות היה מקדיש להדרכה בסניף של תנועת-הנוער "בני עקיבא" בפרוזדור ירושלים ובריכוז קייטנות לילדים באזור חוף אשקלון. הוא התחבב על חניכיו הצעירים בזכות אישיותו הקורנת וקסמו הרב.

שריאל גויס לצה"ל בסוף יולי 1968. יחד עם חבריו שילב את לימודיו בישיבה באימונים ביחידות הנח"ל והצנחנים. הוא עבר קורס צניחה וזכה לענוד כנפי צנחן. אולם הוא נפצע תוך כדי אימונים וכדי שיוכל להמשיך ולמלא תפקיד של חייל-לוחם, ביקש לעבור לחיל-השריון והוכשר כתותחן וכאיש צוות טנק. בהליכתו לשריון מצא פיצוי ותגמול נאות, על שנאלץ לפרוש מחבריו הצנחנים, בעטיה של הפציעה. שריאל יצא עם רבו וחבריו, כדי להקים את הישיבה "הר עציון" באלון שבות, במסגרת ישיבות-ההסדר. למרות תנאי המגורים הקשים, בפחונים, ללא חימום, חשמל ומים, היה מאושר במעשיו וראה בהקמת הישיבה שליחות חשובה.

בסוף יולי 1972 שוחרר שריאל מהשירות הסדיר והוצב ליחידת מילואים של חיל השריון. לאחר השחרור החליט לשלב את לימודי הקודש עם לימודי המדעים. הוא השלים שנת לימודים אחת בחוגים לכלכלה ומדע המדינה, בפקולטה למדעי-החברה באוניברסיטה העברית בירושלים. בכל תקופת לימודיו היה מופיע דרך קבע בבית-המדרש וממשיך בלימוד התורה. בד בבד עם לימודיו עסק בהדרכת בני נוער, בוגרי מכללות מתפוצות הגולה, שבאו לשנת לימודים בבית-המדרש לתורה בירושלים. חניכיו מעידים עליו כי ידע לחזק את הקשר בין הנוער היהודי בגולה והנוער בארץ-ישראל. רבים מחניכיו שבו ארצה, כדי להשתקע בה, בעיקר בגלל הלהט הרב והאמונה העזה שהצליח שריאל להחדיר בהם. אחד מחניכיו כתב להוריו: "לא פגשתי ישראלים כדוגמת שריאל. הוא ידע לחזק את הקשר בין הנוער בגולה לבין הנוער בישראל. הוא קירב אותנו לא רק לארץ אלא גם לתורה. כולנו אהבנו אותו אהבה רבה, הוא היה מהמדריכים הכי פופולריים שהיו לנו בישיבה". עבודתו החינוכית גרמה לו סיפוק כה רב, עד כי החליט לכלול בתכנית הלימודים שלו גם את מדעי החינוך. הוא ידע לשלב את לימודי המדעים והתורה עם התפקידים הציבוריים, שנטל על עצמו ומצא זמן לעסוק בשחייה ולהאזין למוסיקה, בעיקר לשירים וניגונים חסידיים ולפזמונים עבריים. הוא נהג לזמר זמירות השבת בלהט ובדבקות, מלהיב ומשמח את משפחתו ושכניו. כשפרצה מלחמת יום-הכיפורים עשה שריאל בבית-המדרש. הוא הגיע

ארגון יד לבנים
סניף ירושלים

עיריית
ירושלים

ליחידה שלו הישר מתפילת יום-הכיפורים. בדרכו לשדה-הקרב עסק בלימוד משניות מתוך ספר משניות, שנשא עמו בקביעות. ביום י"א בתשרי תשל"ד (7.10.1973), בקרבות הבלימה ברמת-הגולן, ספג הטנק שלו פגיעה ישירה והוא נהרג. הוא הובא למנוחת-עולמים בבית-העלמין בהר-הרצל בירושלים. השאיר אחריו הורים, אח ושתי אחיות. לאחר נופלו הועלה לדרגת רב-טוראי.

רבו, הרב יהודה עמיטל שהספידו ביום השלושים אמר על דמותו של שריאל: "התואר 'בן-ישיבה' הפך לחלק מישותו, שלא ניתן להיפרד ממנו. עבודת הלב שלו זו תפילה - כפי שראינוה בתפילתו האחרונה בבית-המדרש ביום הכיפורים - הייתה מרשימה וקורנת. את כל לבו שפך בתפילה זאת. יראתו קדמה לחכמתו. אמונתו הייתה זכה ותמימה, והוא חי בה. תום ויושר אפיינו הליכותיו. אישיותו שפעה חן ונועם. היה חבר טוב ושכן טוב; צנוע, בעל מידות במלוא המשמעות. היה שייך לאותה קבוצת אישים, אשר עליהם דרשו חז"ל את הפסוק: 'ואוהביו כצאת כשמש בגבורתו'"; חבריו לישיבה הוציאו לאור חוברת לזכרו ובה דברי חברים על דמותו; אמו כתבה לזכרו קובץ בלדות וערכה לזכרו תערוכת ציורים מעשי ידיה; הוריו ומתפללי בית-הכנסת "רננים" בירושלים הקימו קופה לגמילות-חסדים הנושאת את שמו; בחוף אשקלון, במקום שהדריך בקייטנות לבני-נוער, הוקם בית-כנסת הנושא את השם - "אוהל שריאל" ובו ספר-תורה, שנתרם לזכרו על-ידי בני משפחתו.

בירנבוים שריאל

בן דבורה ואלישע

ירושלים

אם כאשר סיים שריאל בירנבוים ארבע שנות-תלמודו בישיבה גדולה, בישיבת-ההסדר, והלך ללמוד כלכלה באוניברסיטה — נשאר בכל מאודו ובכל מהותו בן ישיבה. הוא גילם באישיותו את כל שצפון ואצור בדמות הקלאסית של בן ישיבה: שקדן, תמים-דרך, עניו, צנוע ומצטנע, בעל לב נרגש, גומל-חסד ותדיר-תדיר בוחן את עצמו, תמיד חושב על הזולת.

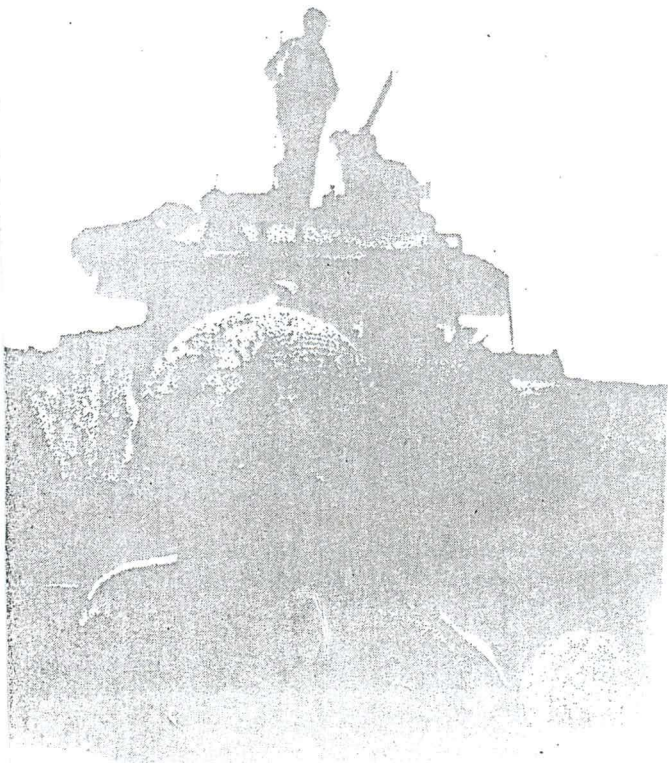
במוצאי יום-הכיפורים, כאשר איש-השריון רב"ט שריאל בירנבוים, התותחן שבצוות הטנק, המתין בנקודת-האיסוף לרכב שיסיע אותו לבסיס, פנה הוא לחבר ואמר: „חבל על הזמן, בוא נשב ללמוד". הוא שלף מתרמילו ספר-משניות, כאילו אין מלחמה מתחוללת, כאילו לא יגיעו אך בעוד שעות ספורות אל תופת ההתפוצצויות שברמת-הגולן, אל קרבות הבלימה הנואשים...

כותב אלחנן בן-נון, חברו לישיבה וליחידת השריון: „שריאל היה מראשוני החיילים ביחידה אשר עלו לרמה להלחם, למחרת

יום-הכיפור, השכם בבוקר. הוא היה החלוץ-הנחשון: בשעה 6 בבוקר הוא יצא לקרב".

שריאל נולד ביום י' בתמוז תש"י (1950) באורליאן שליד פריס, להוריו דבורה ואלישע בירנבוים, שפעלו אותה שעה במחנה מעבר של ילדים-עולים, בשליחות חינוכית מירושלים (האב ניהל את המוסד; האם היתה מורה בו). לאחר שחזרו לירושלים, למד שריאל בבית-הספר העממי לדוגמא, והיה חניך בתנועת „בני-עקיבא". את חגיגת הבר-מצוה חגג בקנדה, שם שהתה המשפחה — שוב בשליחות חינוכית. לאחר מכן החל ללמוד בישיבה התיכונית, ישיבת בני-עקיבא נתיב-מאיר בירושלים.

תוך כדי לימודיו, עסק שריאל בהדרכת נוער, בסניף בני-עקיבא, במושבי-העולים אשר בפרוודור ירושלים, ובחודשי הקיץ —

בריוז קייטנות. בעיסוקיו אלה נתגלה
צד נוסף באישיותו : כושרו ויכולתו
להתחבב על נקלה ולמצוא מסילות אל
לבם של ילדים וצעירים.

כאשר הגיע הזמן לסיים את הישיבה
התיכונית, עמד שריאל על פרשת-דרכים
בחיו : האם להמשיך ללמוד בישיבה
גבוהה, או שמא להתגייס לצבא ? שריאל
בחר גם להמשיך כבן-ישיבה וגם להיות
חיל-לוחם. הוא ועוד כמה מחבריו עלו
לגוש-עציון להקים שם את ישיבת-ההסדר
הר-עציון. יחד עם ראשי-הישיבה, ובראשם
הרב יהודה עמיאל, חברו בנסיון חינוכי-
לאומי מיוחד במינו : הם קיבלו על עצמם
ללמוד בישיבה במשך ארבע שנים
תמימות, ובחופשות לעבור אימונים
מפרכים במסגרת צבאית של נח"ל מוצנח.

האימונים הצבאיים היו מפרכים, אולם
שריאל אשר ניחן בכושר סבילות גבוה
מעולם לא התלונן. אך באחד מתרגילי-
הלילה בצנחנים, שבר שריאל את רגלו
והוצא ממסגרתה של הפלוגה המבצעית.
הוא היה לנהגו של קצין המבצעים,
והדבר הזה פגע בו קשות ; מכתביו הביתה,
מאותם ימים, ספוגים צער ועגמת-נפש
עמוקים וכנים.

בשנה השלישית ללימודיו בישיבת-ההסדר
הועבר שריאל מן הצנחנים ליחידת-שריון.
הוא ויתר על החופש שהגיע לו וראה
בגיוסו לשריון פיצוי ותגמול נאות על
שנאלץ לפרוש מחבריו הצנחנים, בעטיה
של הפציעה ברגל.

עם סיום ארבע השנים בישיבה, הועמד שוב
שריאל נוכח לבטים : הוא ראה את עצמו
בן-תורה, ורצה להמשיך ללמוד בישיבה,
אך גם רצה לרכוש מדע. וכך החליט
להמשיך ולקיים את הקשר ההדוק עם
הישיבה ועם רבותיו, לקבוע עתים לתורה
בכל יום, אך יחד עם זאת לחזור הביתה
לירושלים וללמוד באוניברסיטה. הוא
התחיל ללמוד בשנה הראשונה כלכלה
ומדעי-המדינה, אבל תוך שנת-לימודים
זו הוא החל נוטה למדעי החינוך. כי
שנת-הלימודים באוניברסיטה היתה
עבורו גם שנה של עבודה חינוכית עם

צעירים בני חו"ל. הוא התקבל לעבודה
כמדריך בבית-המדרש הגבוה לתורה
בירושלים, שהוקם על ידי המחלקה
לחינוך ולתרבות תורניים בגולה, של
הסוכנות היהודית וההנהלה הציונית.

אחד מחניכיו בבית-המדרש, בנג' בלפר,
כתב : „לא פגשתי ולא הכרתי הרבה
ישראלים דוגמת שריאל. הוא ידע לחזק
את הקשר בין הנוער היהודי בגולה לבין
הנוער בישראל. הוא קירב אותנו לא רק
לארץ-ישראל אלא גם לתורה. כולנו אהבנו
אותו אהבה רבה והוא היה מן המדריכים
הכי-פופולאריים שהיו לנו בישיבה”.

למחרת יום-הכיפורים נפל רב"ט שריאל
בירנבוים בקרבות-הבלימה הנואשים,
שהתנהלו ברמת-הגולן. בתוך הטנק שלו
היה שריאל עם צוות-לוחמים, שהשמיד
עשרות טנקים של האויב (שריאל היה
התותחן) עד שהטנק שלהם נפגע. מכל
אנשי הצוות שרד בחיים רק הנהג, ולאחר
שבוע הצליח הוא להגיע אל הטנק ולחלץ
את הגופות שנשארו בתוכו.

על שריאל בירנבוים כתב ראש ישיבת
הר-עציון הרב יהודה עמיאל, בין השאר :
„ראינו את שריאל בעבודת הלב שלו, בעת
תפילתו האחרונה בבית-המדרש ביום
הכיפורים. את כל לבו שפך בתפילה זו.
אמונתו היתה תמימה, והוא עצמו —
חיבה. כל מה שעשה, נבע מתוך לבו —
בפשטות, בטבעיות, בחן ובחסד”.

בימי האבל על שריאל, נתנה אמו דבורה
בירנבוים ביטוי לכאבה וליגונה בשורה
של בלדות, שחיברה לזכרו של הבן שנפל.
באחת מהן נאמר :

„כוס נחומים
לכל האמהות המבכות ילדיהן,
לאבות אשר שכלו בניהם,
לכל לב מר ונשבר,
לנושאים עיניהם ליום המחר ;
אינני חורזת סתם חרוזים,
כי מתוך לבי יוצאים הדברים,
נשפכים וזורמים בדם-גיבורים.
לבי — לב אם שכולה,
מן הקרב לא ישוב עוד בנה,
הנה אשא לכם כוס-תנחומים,
לרומם לב דכים ונשברים.”

עיריית ירושלים, המחלקה לתרבות

בית יד לבנים, ירושלים

הנכם מוזמנים לפתיחת תערוכת ציורים של

דבורה בירנבוים

בחסות שר החינוך והתרבות מר זבולון המר

התערוכה מוקדשת לזכר בנה ש ר י א ל הי"ד
שנפל במלחמת יום הכפורים בקרבות הבלימה ברמת הגולן

ביום רביעי, ט"ז תשרי תשמ"ב, א' דחווה"מ סוכות
14.10.81 בשעה 16.00.

באתר ההנצחה - בית יד לבנים, רח' האלוף שלתיאל 1

דברי פתיחה:

מר יוסף גדיש - מ"מ ראש העיר, יו"ר אתר ההנצחה

מר דוד ברגמן - סגן ראש העיר

מר דוד סוזנה - יו"ר אגודת הציירים והפסלים בישראל

התערוכה פתוחה כל חודש אוקטובר

ימים א'-ה', 12.00-9.00 - 18.00-16.00

"אורהל-שריאל" ע"ש שריאל בירנבוים

מחנה
הנוער
המחוזי
ע"ש יוסף
מיוחס ז"ל,
חור
אשקלון

דברי הרב י' עמיטל שליט"א לזכרו של שריאל בירנבוים הי"ד, שנפל ביי"א תשרי תשל"ד
ברמת הגולן

(ביום השלושים י"ז חשוון תשל"ד בהיכל שלמה בירושלים)

1

"אבל יחיד עשי לך, מספד תמרורים" - הנביא מצווה לעשות א ב ל י ה י ד.

אבל יחיד מובניו שניים: אבל ליחידים ולא למספרים, לא אלף וכך וכך קרבנות
אנחנו מספידים, אלא אלף כך וכך יחידים - כל אחד עולם מלא!

ואבל על המיוחד שבכל אחד, שאין דומה לו. על שריאל שהיה אחד ויחיד. אבל

יחיד על לוחם יהודי שהיו רבים כמוהו, שלחמו את מלחמת ה', במלחמת קודש זו
בקדושה ובטהרה. לוחמים אשר יצאו והמשיכו את תפילת הנעילה בתוך הסנקים, וקיימו
בגופם את דברי הרמב"ם בהלכות מלכים שהזכרנום לפני תפילת נעילה:

"ומאחר שיכנס בקשרי מלחמה ישען על מקוה ישראל ומושיעו בעת צרה ויידע

שעל יחוד ה' הוא עושה מלחמה. וישים נפשו בכפו ולא יירא ולא יפחד ולא יחשוב
לא באשתו ולא בבניו אלא ימחה זכרונם מלבו, ויפנה מכל דבריו למלחמה, וכל המתחיל
לחשוב ולהרהר במלחמה מבהיל עצמו עובר ב"לא תעשה" שנאמר: אל ירך לבבכם אל
תיראו ואל תפחדו ואל תערצו מפניהם. ולא עוד אלא שכל דמי ישראל תלויים בצוארו.
ואם לא נצח, ולא עשה מלחמה בכל לבו ובכל נפשו, הרי זה כמי ששפך דמי הכל,
שנאמר: ולא ימס את לבב אחיו כלבבו, והרי מפורש בקבלה: ארור עושה מלאכת ה'
רמיה וארור מונע חרבו מדם".

היו שיצאו למלחמה מבלי שהיו מודעים לכך שהם עושים את מלאכת ה', שלמען

ייהוד ה' הם נלחמים, למען עצם היהדות. והיו רבים רבים כמו שריאל שידעו כי

אכן למען ייחוד ה' הם נלחמים. כפי שנאמר כבר כאן, ואין בכך הפרזה או מליצה -
הם הצילו את תושבי ארץ ישראל, בגופם ממש. הסנקים הכודדים שעלו למחרת יום -

הכפורים ונפגעו, שברו את הבטחון העצמי של האויב האכזרי, והם הם שהכניסו

מורך בלבו, והוא נעצר במקום שנעצר. לוחמים שאחרי יום הכפורים המשיכו את יום-

הכפורים, וכדמם ובגופם, זכים וטהורים, נתנו לנו את חייהם. כשאנחנו חושבים על

כך שהנה אנחנו ניצלנו והם מסרו את נפשם בכדי שאנחנו ננצל, אין אנחנו מוצאים

את עצמנו. למה הם נפלו בשבילנו? למה לא להפך? אנו אין לנו אלא להשתמש במילותיו

של הנביא (כפי שנאמר בשמואל ב'): "ותהי התשועה ביום ההוא לאבל לכל העם, כי

שמע העם מיום ההוא לאמר נעצב המלך על בנו". הייתה תשועה גדולה, לא רגילה,

אבל התשועה היתה לאבל כי נעצב המלך על בנו. "ויתגנב העם ביום ההוא לבוא העיר,

כאשר יתגנב העם הנכלמים בנוסם במלחמה". המנצחים התבישו להראות כמנצחים כי

המלך נעצב על בנו. כך מרגיש מי שמבקר שם, ומי ששומע דברי מפקדים ורואה את

גודל ועומק הסכנה שהיינו נתונים בה. סכנה שעדיין לא חדרה לתודעת הצבור מכיון

שיצאנו למלחמה הזאת מתוך בטחון עצמי מופרז, דתיים כלא דתיים. במלחמת ששת הימים

במשך מספר שבועות היתה תחושה של סכנה ואחריה היתה הרגשת התשועה. הפעם נכנסו

למלחמה זו ללא תחושת הסכנה, ועתה אנחנו חייבים הלל גדול לקב"ה על התשועה

הגדולה. בלחימתו ובהקרבתו שריאל לא היה יחיד. היו רבים כמוהו שיצאו ונפלו

בבגדים אזרחיים, כפי שמצאו את שריאל. למרות ההוראה שאסור להכנס, אפילו למסרת

אמונים, לתוך סנק בלי סרבול מגן, הם נכנסו בבגדיהם האזרחיים מכיון שהשעה היתה

דוחקת. אבל יחיד קיים גם במובן אחר. אבל יחיד על שריאל, שהיה יחיד ומיוחד.

אנחנו מרגישים צורך לתאר כאן את דמותו, והדברים קשים מכמה בחינות. ראשית אנחנו עדיין נמצאים בתוך הזעזוע. בכדי שאדם יוכל לצלם בשעה שהוא בתנועה, יש צורך בכלים מיוחדים, באמנות מיוחדת. עדיין לא עכלנו, קשה לנו לתאר את דמותו של שריאל, ובמיוחד כאן, במעמד זה.

בדברים שיש צורך לזהותם, חפצים או אנשים, מכירה ההלכה שתי צורות זיהוי. סימנים וטביעת עין. הסימנים נוגעים לפרטים, לדברים הבולטים. כאשר פרט בולט, יוצא דופן, מיוחד, הוא מסייע ועוזר להכיר ולזהות את הדבר, או את האדם. אבל יש גם זיהוי אחר, לא הפרטים, אלא הדבר כל כולו, זה טביעות עין. האישיות כולה, שאתה מסתכל עליה ומכיר אותה. על צורת הזיהוי הראשונה, הסימנים, יש שאלה בהלכה אם זה דאורייתא או דרבנן. כי הפרטים לא נותנים את האדם, את כל אישיותו. טביעת עין שמכירה את הכל, את כל האישיות, זוהי צורת היכר וצורת זיהוי ראשונה במעלה בהלכה.

יש אנשים אשר אישיותם מתבלטת בפרטים שבה, ואפשר לאסוף ולמנות אותם. יש אנשים שאישיותם מוצקה ומולך יחידה אחת, שאם דולים פרטים מתוכה ומדברים על כל פרט ופרט, מחטיאים את המטרה.

שריאל. אישיות אחת מוצקה, מלאה הרמוניה. קשה לדלות פרטים ולדבר על פרט זה או על פרט זה. אנחנו מרגישים כאילו מעוותים בכך את הדמות. את שריאל כל כולו אפשר למסור רק בטביעת עין. לא ניתן למסור במילים, לא בתאור ולא בכתב. ואף על פי כן, משהו שאנחנו חייבים על פי הדין.

אפתח בתורתו ויראתו. שריאל הוא תלמיד חכם. בן תורה במלוא מובן המילה. אחרי שגמר מספר שנות לימוד בישיבה, לא עזב את הישיבה אלא לקח את הישיבה עמו. ממש לקח איתו. לכל מקום שבא העניק לחניכיו מאוירת הישיבה, מחשקת הלימוד, מסולם הערכים של עולם התורה. וכל פעם הרגיש צורך לשוב, ודבר על כך יום יום. אחד מדבריו החשובים היה: "יש צורך למלא את המצבר".

המדרש אומר: "חכמות בחוץ תרונה ברחובות תתן קולה" - פגש אמורא אחד את חברו ברחוב ואמר לו: למדנו פרק אחד. אמר לו: לא כאן ברחוב, בל"א לבית המדרש. אמר לו: הרב, הרי כתוב "חכמות בחוץ תרונה ברחובות תתן קולה" אמר לו: במקום שמרחיבים אותה - בבית המדרש. ברחובות תתן קולה, בכדי שאדם יהיה מסוגל להוסיף חכמה ברחובות, בחוצות, יש צורך להקדיש שנות לימוד במקום שמרחיבים אותה. זה מה ששריאל עשה. הקדיש שנות לימוד רבות והרבה דעת במקום שמרחיבים את התורה, ואחר כך יצא להרבות אורה ותורה ברחובות, ועדיין הרגיש צורך לשוב לחזור למקום שמרחיבים אותה.

הוא למד הרבה, הוסיף דעת.

על דרך לימודו אומר רק דבר אחד, פרט מאפיין. אין דבר מבטא יותר מאשר אותו מאמר באבות דרבי נתן: הברייתא אומרת, בהקשר לרבי עקיבא - למה רבי עקיבא דומה? לפועל שנטל קופתו ויצא לחוץ. מצא חיטים - מניח בה. עדשים - מניח בה. כיון שנכנס לביתו, מברר חיטים בפני עצמן, שעורים בפני עצמן, עדשים בפני עצמן, פולין בפני עצמן, כך עשה רבי עקיבא.

לא אגזים אם אומר ששריאל, לפני שהלך לישון, פתח את מחברתו והתחיל לסכם ולברר מה למד במשך היום. במשך היום אסף חיטים ושעורים, וכל מה שלמד בירר בסוף היום. והמשפחה יודעת, פתאום גילתה את אותם המחברות שיום יום כתב בהם ממה שלמד. הוא אסף, הוסיף וכנס.

אני אתקן את הסיפור של ידידי ר' גדליה. כשלמד תורה לא למד ברמה, שמה כבר אי אפשר היה ללמד. הוא נכנס לסנק טרם שהחליף את בגדיו. ספר לי חבר, יבדל"א,

שהיה אתו. במוצאי יום הכפורים, בישיבה לא הספיקו וגם לא רצו לאכול, וכל המנוח נשארו. כלם מהרו להתגייס והגיעו למקום ההתכנסות. היה זה מקום שרק אור קלוש היה בו כשמסביב אנשים וחיללים מתרוצצים ומכריזים שמות. ואז, באותו מקום, התישב לו שריאל ז"ל על תרמילו עם חבר, יבדל לחיים, ופתח את הגמרא ולמד לאור נר קלוש תורה עד שהכריזו "שריאל בירנבוים".

מה אומר על יראתו? ביום כפור השנה, אמר לי אחד מחבריו שתורתו אומנותו, "כמה קנאתי בתפילתו של שריאל". ללא רעש, ללא תנועות, אתה רואה איך הוא משיח עם קונו. הכל בעומק. נאמר אצל עובדיהו "ועובדיהו ירא את ה' מאד". אומרים חז"ל: עובדיהו גדול מאברהם? אצל אברהם כתוב: "ירא אלקים" בלי מאד ואצל עובדיהו כתוב "מאד". וכי עובדיהו היה גדול מאברהם אבינו? אלא שאצל עובדיהו יראת ה' הורגשה, אצלו זה בלש מאד אך אצל אברהם אבינו הכל היה טבעי, לא הורגש המאמץ, ה"מאד", כי הכל בא באופן טבעי.

זהירותו של שריאל, דקדוקו, למוד ההלכה שלו - ללמוד ולעשות הכל בפשטות, ומעל הכל אותה אמונה גדולה, אמונה איתנה כצור, אמונה מלאה עומק. אמונה הרואה את יד ה' בכל, בכל מה שמתרחש, אמונה ששואפת להכיר, לדעת את דרכי הבורא, והכל מתוך צניעות ופשטות, מה גנוז בעולם עשיר זה!

כשמדברים על מידותיו של שריאל, דומה שיש לפתוח במשנה במסכת אבות. אם הייתי צריך ללמד את המשנה הזאת, והייתי רוצה להדגים הייתי לוקח אותו: "רבי יוחנן בן זכאי אמר לחלמידיו: צאו וראו איזוהי דרך טובה אשר ידבק בה האדם: רבי אליעזר אומר עין טובה. רבי יהושע אומר: חבר טוב. רבי יוסי אומר שכן טוב. רבי שמעון אומר: הרואה את הנולד. רבי אלעזר אומר: לב טוב. אמר להם: רואה אני את דברי רבי אלעזר בן ערך מדבריהם שבכלל דבריו דבריכם".

אני רואה לפני את שריאל. עין טובה, בחור שלא יודע מה זאת קנאה. לא רק בענינים חומריים שהיה רחוק מהם, ובסולם הערכים שלו כסף, עושר, נוחיות, חדר יותר טוב בכלל לא תפסו מקום, אלא גם במעלות הרוחניות היה שמח בחלקו. מכיר את העושר שבעולמו הפנימי ושמח בחלקו. מכאן מצב רוחו הטוב תמיד. "כזה אני". איך אמר ר' אלימלך "כשאבוא לעולם האמת יגידו: למה לא היית הרמב"ם? אומר: רבונו של עולם לא הייתי כמו הרמב"ם. למה לא היית כמו הגאון - לא הייתי כמו הגאון, אבל רק שאלה אחת מטרידה אותי. אם ישאלוני: אלימלך, למה לא היית אלימלך?".

שריאל ידע ורצה להיות שריאל. שום דבר אחר. מכאן אותה מנוחת נפש שלו, הכיר שיש די אושר בליבו, בנפשו שלו, ועל כן מעולם לא קנא. שמח בכל עליה של זולת. חבר טוב ושכן טוב. ר' יוסי מוסיף שכך טוב. חבר טוב מתיחס לאנשים מסוימים שהם חברים, חברים שקונים - "קנה לך חבר". שכן, זה גם מי שבמקרה מזדמן. מי שנמצא בסביבתו מבלי שעשה מאמץ להכיר אותו. כל הבא במגע איתו חש באותה פתיחות לב, חברתיות ואהבת בריות. אהבת רעים, לא רק לחברים, אלא לכל מי שבא במגע איתו, השראת אורה טובה, הכנסת אורחים. "עניים מרודים תביא בית". לחביא שני מובנים. פשוטו - "עניים מרודים תביא בית" - לבית הפתוח של הוריו, לביתו ולחדרו שבישיבה ומדרשו, אלו תלמידי חכמים שמורידים עצמם לבתי עם הארץ ללמדם תורה - לאנשים שאין להם בית, לאנשים הצמאים לבית, ואדם מרגיש צורך להעניק להם תחושת בית על ידי למוד התורה. זה "עניים מרודים תביא בית".

אבל "חבר טוה" זה לא רק "שכן טוב". חבר טוב נושא בעול עם חברו. חבר נושא עול, שריאל איתו. החבר מרגיש שיש מי שנושא איתו. נושא בעול חברו מתוך מאמץ אינטלקטואלי ורגשי, שלא יצי הוץ. "את העני עמך" - הווי מסתכל כאילו אתה עני. "וירא בסיבלותם" - זוהי תכונת מנהיגות. מנהיג יכול להיות רק מי שעובר את הנסיון הזה, "וירא בסיבלותם" - אומר רש"י: "נתן עינו וליבו להיות

מיצר עליהם". לא רק התעוררות רגשות אלא נתן עינו וליבו" - מאמץ אינטלקטואלי ורגשי איך לשאת בעול עם חברו, ומבלי שהחבר מרגיש שכך עושים לו, אותו חבר כאילו מרגיש בעול המשותף לנו - לשנינו. ובהקשר לזה הרואה את הנולד, כאן נדמה לי המובן פשוט. לפעמים יש לעזור לחבר אשר כרגע לא נמצא במצוקה. מאמץ אינטלקטואלי חזק לראות את הנולד, להיות חבר טוב למי שמחר יזדקק לו. ועל כך יעידו חבריו, צבור גדול, ואי אפשר להכנס כאן לפרטים, אבל חבריו אלה שחיו אתו יודעים. ומעל לכל "לב טוב" ועל זה אומר רבי יוחנן בן זכאי: "בכלל דבריו דבריכם". ללא חשבונות. באופן טבעי זה נובע.

יש בסווי יפה ומנומס: "אני באמת מצטער, אבל הפעם לא אוכל לעזור לך". בסווי כזה לא ידע שריאל, הוא לא יכול לעזור? אין דבר כזה. תשאלו את הסבתא, שתאריך ימים, בפגישה האחרונה עמו. הביא חלק ממשכורתו: "סבתא, חלקי לצדקה". להרגיש מי שבאמת זקוק, זה "לב טוב". לחוש את הזולת, מבלי לתת לשני הרגשה שנותנים לו משהו והוא, הנותן, לא מרגיש כאילו עושה משהו.

בכל מקום שבא, בליבו ושוב מילא את האוירה. יש אנשים שממלאים את החברה, את האוירה, על ידי שמתבלטים. הם המדברים, הם הרועשים. הוא תמיד צנוע, תמיד כאילו בצד, ואף על פי כן הוא ממלא את הכל, ללא התבלטות, ללא נטילת המושכות לידי, הוא במרכז.

"לא הכיט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל" - לא היה מסוגל לראות דבר רע אצל הזולת. תמיד למד זכות. תמיד רצה להבין את הזולת ולהסביר את חולשותיו. יספרו חניכיו בבית מדרש לתורה. אני קורא את המכתבים שכותבים לו חניכים שלו מארצות הברית. כל מחנך צריך לקנא בקשר כזה של חניכים, וחניכים לא מלאים, שרק שעות ספורות ביום בילה איתם. כמה שהם קשורים אליו, איזו אהבה, איזו הערצה, איזו הערכה.

ועוד תכונה אחת של שריאל. אני מרגיש שאני מנתק, שאני כאילו מנתח כאן, קשה לנתח, הרי זו אישיות אחת יחידה, מוצקה, ואף על פי כן... יש שתי מידות שהולכות בדרך כלל בד בבד: תום ויושר. אומר המהר"ל מה ההבדל בין תום ויושר. יושר בא מתוך שקול דעת, מתוך הכרעה, מתוך מחשבה. תום בא באופן טבעי. היושר טבוע בו, לכן "תומת ישרים תנחם" עצם החום מוביל אותו. היתה לו רגישות מיוחדת ליושר בכל דבר: בדרך למודו, בדרך מחשבתו, בהליכותיו ברגשותיו בהשקפותיו, הכל מתוך ישרות פנימית, אבל טבעית, הרואה את הדברים בצורה ישרה. רואים תסבוכת של קוים, והוא רואה הכל ישר. כך בהליכותיו וברגשותיו וכך בדרך למודו.

"שימוני כחותם על לבו כחותם על זרועך". שמעתי בשם מרן הרב קוק זצ"ל: מה ההבדל בין כתב לחותם? כתב - אתה עוקב אחרי כל הפכתב. כל אות ואות איך שהיא נכתבת אתה רואה. בחותם את תהליך היצירה אתה לא רואה, אבל כשמסלקים את החותם, אזפתאום מתגלה הכל. כנסת ישראל אומרת לקב"ה: "רבונו של עולם, אם אינך רואה עדיין, שימוני כחותם". כאשר מסלקים מתגלה כל היופי וכל הפאר. נתעלה - נסתלק - "שימוני כחותם". אני רואה, אני מסתכל מי אבד לי, מי אבד לנו - תלמיד, חבר, חבר ללא גוזמא, ושותף לבנין ישיבתנו בגוש עציון.

אני מרשה לומר לכם כמה דברים, הורים יקרים ומשפחה יקרה. ישנם אנשים שהשקיעו בישיבתנו כסף, עם לב. אתם השקעתם יותר מזה. שריאל וחבריו בנו את הישיבה. הרגישו את עצמכם שותפים לישיבה. יש לכם חלק גדול בעיצובה של הישיבה, באווירה שבה, בהליכות שביך תלמיד לתלמיד, בין דברים שביך אדם לחבריו, בין דברים שביך אדם למקום.

ברשותכם, אני מרשה לעצמי לומר לכם עוד דבר, על הבית, ממנו יצא שריאל הי"ד, בית שיש בו יהדות וחוס, ועובדה שמאותו בית יצא שריאל. אבל מרשה אני לומר, שגם לשריאל יש חלק באותו בית שאתם בניתם. בילדולתו הוסיף עליצות, ובשנותיו האחרונות הוסיף ערכים, הוסיף תורה, הוסיף יהדות, הוסיף מצב רוח טוב שירה וכן.

אנא, שמרו על הבית הזה. אל תהפכו את הבית לבית נכאזת. ההלכה קובעת זמנים לבכיה, להספד ולאהל, אבל הבית צריך להיות טוב אותו בית כפי ששריאל נתן בו את חלקו, ושוב ימצא בבית הזה נוחם וחוס יהודי. זה תפקידכם. קשה, אבל תפקיד גדול וקדוש. מן השמים הוא ידאי יעזור לכם, שתוכלו לעמוד במשימה זו. הגאון אומר "כל לוחם ולוחם בתקופה זו יש בו ניצוץ של משיח בן יוסף". גם בשמים זקוקים לגבורים כאלו. אין אנחנו יודעים למה. אבל "דודי ירד לגנו ללקוט בגנים ללקוט בשושנים", גם שם זקוקים לשושנים.

בימים אלו עלינו להתחזק באמונה בקב"ה. "וספדה הארץ משפחות משפחות". זוהי הרגשה הבולטת בימים אלה, כפי שהיה במלחמת העי, כאשר יהודים אמרו אין צורך לצאת למלחמה עם כח רב, מספיק שלשת אלפים איש, ואח"כ נפלו שם יהודים ויהושע נבהל ואמר: "ישראל נופל", רבוננו של עולם מה קורה? אומר הרד"ק שם, וכך יהיה לעתיד לבוא. בתחילה יש בסחון עצמי אך אח"כ באים על כל נופל ואומרים: הקב"ה, מה עשית? מה הולך כאן?

אין נסיגה בא"י מאז שיבת ציון, הכל הולך לטוב. הקרבנות הם גדולים, כך מקובלנו. כך כתוב בספר הספרים וכך כתוב בדברי חז"ל. וכל כמה שהמחיר גדול יותר ואנחנו משלמים יותר, התשועה תהיה גדולה יותר. זה אחד התהליכים שאנחנו עוברים לפני גאולה שלמה. תהליך שיש בו משום זכוך. זעזוע עובר על כל בית ישראל, ועובר זעזוע גדול בכל השטחים, של שיבה לזהותינו, של חפוש מקורותינו. ואחרי כל זה יבואו דברים גדולים. יהודים מאמינים צריכים להפיץ מסביבם אמונה. נסחרות דרכי ה', נסחרות. כפי שחז"ל אומרים: "דומה דודי לצבי -

מה צבי נגלה ונכסה, אף דודי נגלה ונכסה". כשרואים צבי בדרך, בשדה, אז רואים הצבי רץ, ולפעמים הצבי נעלם בגלל המצב הטופוגרפי, אבל הצבי ממשיך לרוץ. יש רגעי הסתרה ויש מעות הסתרה, אבל הצבי ממשיך במרוצו, במעופו. "עם שרידי חרב הלוך להרגיעו ישראל". זה תפקידנו. אם יש קדושים כאלה שיצאו בצהלה, בשמחה, למסור את עצמם, נשאב מאמונתם ונתחזק בקב"ה. אברהם אבינו למד אותנו. בפרשת השבוע שקראנו בשבת כתוב: "וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם". אומר רש"י: "וירא וירא שני פעמים! למה יש צורך פעמיים?

פעם ראשונה וירא כפשוטו ופעם שניה הבין, התבונן. אברהם אבינו למד אותנו לראות כל דבר פעמיים. לא מספיק לשמוע בטרנזיסטורים ולראות בעתונים. אחרי ראייה שטחית של הדברים יש צורך לראות ולהתבונן ולדעת מה עומד מאחרי כל זה. "הקב"ה לא עבד ניסא לגריגרא". כל אותם הניסים שקרו לנו במלחמות הקודמות ובמלחמה הזאת, לא לחינם נעשו, הם מובילים לקראת דבר גדול. ומה שאנחנו יכולים לעשות לזכרם של אותם גבורים וקדושים - נחיה באמונתם, נשאוב מאמונתם, ננצפה לקב"ה בכל לב, ונדע כי קרוב יום אשר "יראו כל אפסי ארץ את ישועת אלוקינו".